

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

תזריע-מצורע – ב' אייר
גליון כט (קעח)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- ד שלילת שיטת ר"י
ד עבודת התמידיות קשור עם ציבור
מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם או רק -
ד באותו היום שנמשח
ה בשמות העופות מרומז ענינם ותכונותם
ו בענין הנ"ל

נ ג ל ה

- ו מסיימין בטוב
ו הפסיק בין ברכה לדבר שמברכין עליו (גליון)
ז סדר תפלה המינימלי לנשים ע"פ משנת אדה"ז (גליון)
ח נוסח ברהמ"ז הקצרה לילדים קטנים

ש י ח ו ת

- ח סיום פרק א' דפרקי אבות במ' גם לפי המשנה טברנינית ...
ט צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ כל באי עולם בז"מ

ש ו נ ו ת

- יא דצריך קודם לשרוף החמץ ואח"כ לבטלו
יא בענין הנ"ל
יב טבילת הביצה במי מלח בליל הסדר
יב הלשון על מצה ומרורים
יב בענין הנ"ל

ה י ו ם י ו ם

- יג הערות ללוח היום יום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בליקוט לפ' צו ש.ז. מבאר אד"ש כי לשיטת ר"י שמנחת כ"ג שמת קריבה משל יורשים - ה"ז מפני שגדר הקרבן הוא של קרבן יחיד.

צריך לברר מה יהי' הדין כאשר מת ללא יורשים?

* * *

שם ס"ו מאריך אדמו"ר שליט"א בכיבור דברי רש"י... דערמיט וויל רש"י שולל זיין דעם פירוש פון ר' יהודה וכו' עיי"ש.

וויל"ע לכאורה, סו"ס לאחר כל הביאור מה טעם לשלילת שיטת ר"י ובפרט שיתאימו יותר ע"פ שיטת ר"י סדר המילים בקרא (עפפשמ) ועיי"ש מה שלפירש"י (לשיטת ר"ש) אינו חלק ועיי"ש.

* * *

שם ס"ז די עבודות התמידיות אין מקדש זיינען פארבזנדן מיטן ציבור... מצואות תמידית ונצחית כו'.

ראה שם אריכות הביאור כי דווקא בציבור מודגש ענין התמידיות.

ולהעיר ממה שהביא אברכנאל לטעם מנחת כ"ג "שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן ציבור" כו' - טעם זה מובא בשיחה גופא לצד הסוברים כי מנחת כ"ג היא קרבן יחיד, ואעפ"כ הטעם (ע"פ שכלו) הוא כדי שיהי' קרבן יחיד-תמיד כמו שישנו קרבן (ציבור) תמיד" בכל יום.

מכאן שדווקא מפני שהוא קרבן תמיד בדיוק כמו קרבן תמיד של ציבור - לכן גדרו של קרבן יחיד מובהק !?

א' התמימים
- תות"ל 885 -

ב. בליקוט הנ"ל ס"ח מפרש דרשת התו"כ וז"ל : מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו אלא ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, ת"ל מנחה תמיד, הא מה אני מקיים ביום המשח אותו ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם.

ומבאר מה מוסיף התו"כ בדרשה "מה אני מקיים ביום המשח" - לאחר שכבר למדנו שאינו מפסיק מ"מנחה תמיד"?.
"ע"פ הנ"ל קען מען זאגן, אז דער תו"כ טוט אויף אז יעדער

טאג "עד עולם" הייסט א יום המשח אותו - דער "יום המשח אותו" עצמו איז נמשך; וואס דאס גיט א הסכרה אין דעם גדר פון "מנחה תמיד" - אז די תמידיות באשטייט אין דעם, וואס יעדער טאג איז דער חיוב צו ברענגען דעם קרבן מנחה, ווי דאס וואלט געווען דער "יום המשח אותו".

ויל"ע, שהרי לעיל מיני'י בס"ז מבואר כי דבר זה שצריכים לימוד לתמידיות המנחה הוא רק לשיטת ר"י (שהגדר הוא של קרבן יחיד), אבל לא לשיטת ר"ש.

וא"כ מכך שבתו"כ מצריך פסוק "מנחה תמיד" ה"ז כשיטת ר"י דווקא וכיון שכן ע"כ מובן שגדר התמידיות לאחר שנלמד מקרא הוא מובן ע"פ שכל שגדרו אינו באופן השציווי נמשך פעם אחת - לתמיד - אלא באופן שחוזר הציווי מידי יום ביומו!

וודאי שא"צ לזה פסוק מיוחד.

וסברה זו להצריך לימוד מיוחד הי' מקום רק לשיטת ר"ש. אך כנ"ל, מכיון שמצריך פסוק בכלל ע"כ דסובר כשיטת ר"י ויל"ע.

ועיין היטב בס"ח מתחילתו.

ועוד צ"ב באותו ענין ע"פ זה בהמשך שם "ויל"ל .. נפק"מ לדינא כו' עיי"ש. ולכאורה הרי הנפק"מ פשוטה או כשיטת ר"י או ר"ש, אם מביא מציבור או מיורשין? ועיין וד"ל.

פרץ אוריאל בלוי
- תות"ל 885 -

ג. בלקו"ש ח"ז בשיחה א' לפ' שמיני, מאריך כ"ק אד"ש בביאור פירש"י (לא, יז), ובסעיף י"א (ע' 60) אומר בזה"ל: "ע"פ הנ"ל אז רש"י זוכט צו מפרש זיין ווי די שמות העופות ווייזען אויף זייער ענין וועט מען אויך פארשטיין דעם טעם וואס לאחרי ווי רש"י איז מפרש אז "כוס וינשוף" זיינען "צואיטוש", איז ער מוסיף "שהם צועקים בלילה ויש להם לסתות כאדם" - הגם אז דער תלמיד פארשטייט פראנצוזיש - ווייל דערמיט איז ער מרמז ווי די תכונות פון "צואיטוש" זיינען מרומז אין די נעמען "כוס" און "ינשוף", עכלה"ק - ההדגשות שלי -.

וצריך ביאור מדוע בפסוק לפנ"ז (שם ט"ז) כשרש"י מעתיק מהפסוק "הנץ" מפרש: "אישפרו"ר" ותו לא, דלכאורה עפ"י הנ"ל, הרי הגם שהתלמיד מכין לאיזה עוף הכוונה, מ"מ רש"י מחפש איך שבשמות של העופות מרומז ענינם ותכונות שלהם, ומדוע בפסוק זה לא מראה רש"י ענין זה? וצ"ב.

ב.ב.מ.ו.

- תוה"ל כפר חב"ד -

ד. בענין הנ"ל אולי י"ל שמלת "נץ" יש לה פירוש (כמו נץ החמה וכדו') ותכונות העוף "נץ" הם כ"כ בולטות ששייכים לנץ שאין צריך לפרשו, משא"כ בכוס וינשוף שאין מובן בהשקפה ראשונה למה נקראים בשמות אלו.

א.פ.

ג ג ה

ה. ידוע הכלל שמסיימין בטוב (תוס' סוף נדה עב,א. ד"ה תנא ושם מברכות לא.א. "שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים" ועיי"ש בתוס', שקאי על סיום ספר שלם עיי"ש.).

ועד"ז בהפטורה (מלכים ב' סי' ז') של פרשה זו שמסתיימת במלה המורה על היפך החיים

ולפי"ז צ"כ בסוף פרשת מצורע שמסתיימת במלה המורה על היפך הסהרהו.

ולכאורה עדיפא הוי לן להקשות: למה לא נכתב "איננה סהורה"?

אבל אין זה קושיא - כי הכי בפסק הלכה עסקינן "בהכרח שהכתוב ישחמש בלשון "טמא"... מפני שהלכה צריכה להיאמר באופן של פסק ברור. "לקו"ש ח"י ע' 27. אבל בנוגע לסיים - לכאורה הי' אפ"ל באופן אחר.

ובהפטרת השבוע "סיפורי תורה" צ"ב בשתיים א. הלשון ב. הסיום.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ו. בהמשך למה שכתבתי בגליון הקודם, שכין ברכה להדבר שמברכים עליו, מותר להפסיק רק בדבר שהוא צורך האכילה. ולכן ס"ל לאדה"ז דאמן אסור להפסיק, משום שאמן הוא צורך הברכה, (כמבואר בסימן ס"ו סעי' ט').

יש להעיר עוד ענין בזה, דהנה ידוע מנהגינו דאומרים היה"ר שעל התפוח בליל ר"ה בין הברכה לאכילה, ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א טעם ע"פ נגלה להקדים היה"ר להאכילה, וזלה"ק: (נדפס בס' המנהגים ע' 105) ומה שלפענ"ד טעם המוכחר ופשוט ע"פ נגלה, להקדים יהי רצון להאכילה, הוא כדי שיהי' היה"ר סמוך לברכת הפרי, ותהי' הפתיחה דברכת פה"ע גם אליו.

... דכיון שאין בידינו להוסיף ברכות שלא נזכרו בש"ס וגאונים, עכ"פ הסמיכו היה"ר להברכה, שיהי' לו מעין תוקף

ברכה, וכיון דא"א בע"א, הוי כדיעבד.

עוד סניף י"ל להקדים אמירת היה"ר ככל האפשרי - כי הרי כל אכילת התפוח הוא לסימן טוב, ובמילא צריך זהירות יתרה דלא ליתרעי מזלי', והוא כמרז"ל בברכות (נו, ב), הרואה כו' ישכים ויאמר כו' קודם שיקדמנו וכו' עכלה"ק, עיי"ש.

ולכאורה בהשקפה ראשונה צ"ל, דהנה בשלמא לטעם הב' מודגש הענין שהוי צורך האכילה, כנ"ל שכיון שכל סיבת האכילת התפוח הוא לסימן טוב, לכן גם היה"ר בה קודם האכילה, נמצא שלא הפסק כיון שהוי כעין צורך אכילה.

אבל לטעם הראשונה שהוי רק כדי להסמין היה"ר להברכה "ותהי' הפתיחה דברכת פה"ע שיכוח גם אליו" ולכאורה לא הוי ההפסיק צורך אכילה?

אבל כאמת י"ל (לענ"ד) הכוונה בפטות, דכיון שמסמיכין היה"ר להברכה כדי שעיי"ז גם הוא יהי' דין כברכה (וכהלשון "שהיה' לו מעין תוקף הברכה") במילא אין שום דבר גדולה מהברכה עצמה, והוי כאילו עושה שתי ברכות על התפוח, ופשיטא שאין בהברכה דין הפסק (ע"ד שעושיין על מצה שתי ברכות). א"כ לפי"ז מובן שלשתי הטעמים מודגש הענין שהיא צורך אכילה.

וגם י"ל, מה שהטעם הב' בא באופן של עוד סניף בזה (ולא עוד י"ל וכיו"ב) דהנה מבואר בשו"ע אדה"ז (בסימן קס"ז סעי' ט' ובכ"מ) דאפילו דבר שהוי צורך אכילה לכתחילה אסור להפסיק, ואפשר שלכן בא באופן של עוד סניף בזה של שתי טעמים ביחד (ובפרט לטעם הא') מוכן שיש לומר היה"ר קודם אכילה ולאחר הברכה, אבל להעיר שבס' ברכת הנהנין פרק ט' לא מזכיר כלל שלכתחילה אסור להפסיק בדבר שהוא צורך אכילה.

יוסף לרמן

ז. נשאלתי על מה שכתבתי בגליון כז (קעו) אות יא אות קטן א' (בדבר אם מודה אני מנוקד בסידור רבינו), מהו הכוונה שם, כי אין מובן בשביל מה נכתב, כיון שאין שם מסקנא בזה.

פשוט שלולא מה שכתבתי בקובץ יגדיל תורה חוברת לד סי' פר אות ז' שבסידור רבינו מודה אני אינו נקוד, לא הייתי כותב אודות זה מאומה,

אולם כיון שכבר כתבתי שם שמודה אני אינו נקוד הוצרכתי לתקן זאת, ותקנתי זה ביגדיל תורה חוברת לו סי' קנו אות יב.

ולהיות שבהערות התמימים ואנ"ש דמאריסטאון גליון קצה

אות ח' מספר 2 נתפרש מה שכתבתי באות י"ב הנ"ל באופן מוזר מאוד, היל' מהנכון לפרש את אות י"ב הנ"ל, וכיון שנתגלגל שוב בגליוני הערות וביאורים אודות תפלה לנשים, ואודות הניקוד דמודה אני לנשים, ביארתי בדרך אגב את אות י"ב הנ"ל.

הרב שלום מאראזאוו
- ברוקלין נ.י. -

ח. בברכות מ,ב, איל' הנוסח הקצר דברכה הראשונה דברהמ"ז: "ברוך כו"י". ונחלקו הראשונים (הובאו דעותיהם בכ"י ושו"ע או"ח ר"ס קפז) באם צריך שחתום "ברוך כו' דזן כולא", דלפי הדעה הראשונה בשו"ע שם (ועיל' חידושי רע"א שם שכ"ד המלחמות) אף שלא חיתם ג"כ מהני, אבל לשיטת הרשב"א (ברכות שם. וע"ע חידושי הרשב"א לברכות יא,א.) החתימה הנ"ל היא לעיכוב אף כדיעבד (וכתב הב"ח שם דנ"ל לעיקר כדעה הזו, והביאו כא"ר).

והנה שיטת אדה"ז בהכרעת פלוגתא זו ברור מללו, דיצא בנוסח קצרה הנ"ל אך ורק "כיון שפתח וחתם בכרוך", כדעת הרשב"א, וע"ש, דלילדים קטנים פחותים משמונה שנים נוכל לחנכם לתחילה בנוסח זה עד שידעו לברך כתיקונה.

ולפי"ז צ"ע בנוסח ברהמ"ז לילדים קטנים בסידור "תהלת ה"י בתחילתו, דנדפס שם הנוסח ד"ברוך" בלא חתימה, לכאורה היפך שיטת אדה"ז הנ"ל.

הרב משה וואלפסאן
- ברוקלין נ.י. -

ש ל ח ת

ט. בשיחת ש"פ שמיני ש.ז. ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהביאור ד"פרקי אבות", דשמו "פרקי" אבות" מדגיש שהמסכתא הוא (אבות) וכללים לכל התורה כולה.

והמשיך לבאר, דזה (שהמסכתא הוא ענינים כללים וכו') מודגש גם בזה שהפרק הראשון (ד"פרקי אבות") מתחיל במ"ם - "משה קיבל כו"י", ומסיים במ"ם - "שנאמר ... כשעריכם".

שזה ע"ד המבואר בנוגע לתחילת וסיום כל הש"ס - שתחילתו במ"ם - "מאימתי קורין כו"י", וסיומו במ"ם - "שנאמר ... כשלוס", המרמז למ' יום שבהם ניתן התורה וכו'.

ויש להעיר להמתיק ביאור הנ"ל מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ע"פ המבואר בספר המהר"ל "דרך חיים" בפירוש (המיוחס ל) רש"י שם ספ"א:

"רבן שמעון בו גמליאל אומר וכו' שפטו בשעריכם ... וכמשנה טברינית אין כתוב שם פסוק עכ"ל.

דעפ"ז סיום פרק הא' ד"פרקי אבות" הוא לא "שנאמר ... בשעריכם", אלא "על שלשה דברים העולם קיים ... ועל השלום".

ז.א. דגם לפי (המבואר בפ'י רש"י הנ"ל מ) המשנה סברינית, סיום הפרק הראשון הוא במ"ם - ("השלום) ובמילא ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א במקומו עומדת, בכל מקום.

צבי זילבער

- ברוקלין נ.י. -

י. במה שנתבאר בהרמב"ם הל' מלכים (פ"ח ה"י) דצוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי עולם לקבל מצות שנצטוו בני נח, שמעתי שואלים דהרי הרמב"ם מבאר שם דזהו גר תושב, ומבואר ברמב"ם (הל' איסורי ביאה פי"ד ה"ח, והל' ע"ז פ"י ה"ו) דאין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג, נמצא ד דדין זה הוא רק בזמן שהיובל נוהג.

אבל באמת עכצ"ל דיש כאן ב' דינים, הא' הדין דגר תושב, והב' עצם הקיום דז' מצות שנעשה עי"ז חסידי אומה"ע, היינו דציווי משה רבינו הוא בכלל לכופ את כל באי עולם לקבל מצות שלום, ואח"כ ממשיך הרמב"ם דע"י הקבלה נעשה גם לגר תושב, ובזה יש התנאי צריך בפני שלשה דוקא, כי כמבואר באחרונים (ראה בס' תורת המלך) דענין זה הוה ענין של גירות, ולכן צריך בי"ד, ועי"ז שנעשה גר תושב משתנה דינו לכמה וכמה דברים כמבואר ברמב"ם בכמה מקומות, וענין זה שיקבלו אותו בי"ד להיות גר תושב (כלשון הרמב"ם ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג) דין זה הוא רק בשעת יובל, אבל אח"כ ממשיך הרמב"ם עוד דין דע"י שמקבל הז' מצוות ה"ה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, היינו דזהו עוד תוצאה מציווי משה רבינו שנעשה לחסידי אוה"ע, והרי דין זה דחסידי אומות העולם בודאי שייך בזמה"ז בזמן שאין היובל נוהג, וכמבואר ברמב"ם הל' תשובה פ"ג הל' ה' דחסידי אוה"ע יש להם חלק לעוה"ב, וכן בהל' עדות פ"א הל' י' (ועי' ג"כ בתשובת הרמב"ם ח"ב דף כג, ב,) ומוכן דהפ'י שם בחסידי אוה"ע הוא כשמקיים ז' מצוות משום ציווי ה' כמ"ש כאן בהל' מלכים וכמו שביארו המפרשים בזה (וראה בס' הלכות תשובה ע' קצד), ואי נימא דכל דין הרמב"ם הכא הוא רק בזמן שהיובל נוהג, ושגם לחסידי אוה"ע צריך קבלה בפני בי"ד, נמצא דלא שייך עכשיו הענין דחסידי אוה"ע, וזה ודאי אי אפשר לומר, ואדרבה אי נימא דכל דין זה הוא רק בזמן שהיובל נוהג דאז צריך לכופ כל באי עולם, למה לא כתבו הרמב"ם הכא כמ"ש בהל' ע"ז והל' איסו"ב, אלא דלהנ"ל מוכן דדוקא שם דאיירי בדין גר תושב, כתב דאין מקבלין בזה"ז, אבל כאן איירי אודות הציווי של משה דזהו תמיד, ורק אח"כ ממשיך דע"ז שיקבלו ז' מצוות נעשה ב' דברים, הא' הדין דגר תושב ולזה צריך בי"ד כנ"ל,

ואח"כ ממשיך ענין הב' שנעשה לחסידי אה"ע שיש לו חלק לעוה"ב, ולזה מובן דאי"צ ב"י"ד, ואלא תלוי רק אם מקבלו משום ציווי משה, ושפיר מובן דציווי זה שייך גם בזה"ז.

(ב) ועי' ג"כ בספר חסידים סי' תתשכ"ד וז"ל: אם רואה אדם נכרי עושה עבירה אם יכול למחות ימחה שהרי שלח הקב"ה את זונה לנינוה להשיבם כי כשהקב"ה כועס אין עת רצון מלפניו, עכ"ל. ובמקור חסד שם להג"ר ראובן מרגליות ז"ל ציין שם להרמב"ם הנ"ל דמצוה לכופ כל באי עולם, וזהו כדברי רבינו, ע"כ.

ועי' בשו"ת נחלת שמעון (להג"ר שמעון אמורא, תל אביב תרצ"ט) סי' ח', ועי' בשערי תשובה לרבנו יונה שער ג' סי' ע"ב דהחיוב למחות הוא אפי' בב"נ גופא, עיי"ש.

(ג) וראה בשו"ת מהר"ץ חיות סי' מ' [וכן שם בקונטרס אחרון] שהביא מ"ש בשו"ת רשב"ש סי' תקמ"ג שכתב לתרץ קושית התוס' (סנהדרין נו, ב), על הא דעשר מצות שנצטוו ישראל במרה שבע מצוות ב"נ הוסיפו שבת כו', ולמה הוצרכו להצטוות עוה"פ, אחר אשר מזהירים ועומדים מזמן אדה"ר ונח, וכ' כיון דקיימ"ל מצוה שנאמרה לב"נ ולא נשנית בסניי לישראל לכד נאמרה (שם נט, א), ועתה אם לא הו' משה רבינו נצטווה עוד הפעם על ז' מצוות ב"נ, לא היו האומות מזהירים עליהם, כיון דנאמרו ולא נשנו, אבל עתה שנשנו ז' מצות בסניי שוב נעשו לחוב על האומות ג"כ, ע"כ שו"ת הרשב"ש, ובמהר"ץ חיות שם ממשיך דעפ"ז עלו דברי הרמב"ם (דציוה משה מפי הגבורה לכופ כו') כמין חומר, שכ' משה רבינו לא הנחיל התורה והמצות רק לישראל, שנאמר מורשה קהלת יעקב כו' וכן צוה משה מפי הגבורה לכופ את כל באי עולם כו', ולכאורה מנין לו זאת דמשה הו' שליח לכופ גם האומות, אולם מזה שראינו שנצטוו משה במרה על ז' מצות ב"נ אעפ"י שכבר נצטוו מקודם, ע"כ דנצטוו עוה"פ למען יתחייבו גם האומות במצות אלו, א"כ נלמד מזה דמשה הו' ג"כ השליח להזהיר לב"נ עיי"ש, ועי' בזה ג"כ בקול יהודא על עשרה מאמרות לרמ"ע מאמר חקור הדין ח"ג פרק כ"א.

(ד) ובס' עמוד הימיני סי' י"ב כתב על הרמב"ם דאין הכוונה שהחיוב עלינו להפיץ ההכרה בז' מצות והפיכתם לגרי תושב של באי עולם כולו, כי היכן מצינו זאת בתורה וחז"ל, אלא ודאי כוונתו לאלה שכבשו מקומם במלחמה שאין להניחם שם מצד "לא ישבו בארצך" וזהו מש"כ "ואם לאו יהרג" דהיינו שאין משלימים אתם אלא על תנאי זה, עיי"ש (ועי' ג"כ בקרית ספר להמבי"ט, כאן).

אבל כמנבן שלשון הרמב"ם "כל באי עולם" אינו טובל כלל פ"א זה, ובס' תורת המלך כאן ג"כ הקשה דהרי הדין

דהריגת ב"נ על שלא קיבל ז' מצוות הוא רק במלחמה, וכאן משמע דזהו דין לכל באי עולם.

ומתוך עפ"י התוס' בע"ז סד, ב, ד"ה איזהו, דמוכח מדבריהם שם דאין מורידין הוא דוקא בלא פסק דין, אבל כשהי' פס"ד מבית דין שפיר מורידין, וא"כ אפשר לתרץ ג"כ הרמב"ם דבמלחמה אי"צ פס"ד, וכ"א יכול להרגו בלי פס"ד, אבל כשיש פס"ד גם שלא בשעת מלחמה אפשר להורגו, עיי"ש.

ה) ומענין לענין בדרך אגב, כדאי לציין לדבר חידוש המבואר בדברים דבה (פרשה ו' ט') עה"פ תשב באחיק וגו' דמבואר שם שאסור לספר לשון הרע על עכו"ם, כמו שהאריך ברד"ל שם, וראה ג"כ בספר הכרית (ק"ע): שכתב וז"ל: ואהבת לרעך כמוך ואין הכוונה בו לישראל דוקא שאילו הי' כן הי' כתוב ואהבת לאחיק כמוך כמו שכתוב אצל רכית וכו' אבל הכוונה בו לרעך שהוא אדם כמוך ועוסק בישובו של אדם כמוך וכל האומות במשמע, עכ"ל, וכתב ג"כ וז"ל: ולא מלכי אני אומר קרבו גוים, רק מפורש נמצא בדברי האיש אלקי קדוש ר' חיים וויטאל, ז"ל בספרו שער הקדושה (ח"א שער ה') וזה יכתוב ידו שם, ויאהוב את כל הכריות אפילו נכרי ע"כ. ועכ"ל ספר הכרית. אבל לכאורה זה תמוה, דהרי אין מצווין להיותו וכו' והדין דלא תחנם, וברמב"ם פ"ד מהל' רוצח הי"א מפורש דעכו"ם אינו בכלל רעך יעו"ש.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ש ו נ ת

יא. בהגדש"פ כתחלתו כתב אדה"ז: "כיום ל"ד בשעה ה' יעשה לו מדורה בפני עצמו וישרפנו ויבטלנו ובביטול היום יאמר... ויש לשרוף עשרה פתיתין ובשעת שריפת החמץ יאמר..."

וצ"ע בסדר הדברים שכתב אדה"ז, כי הרי בשו"ע סי' תל"ד סעי' י"ד: "טוב ליזהר שלא לבטל החמץ... עד שיבער תחלה מן ביתו כל החמץ הידוע לו כדי שיקיים מצות ביעור חמץ בחמץ שלו, שלאחר הביטול אין החמץ שלו שהרי בטלו והפקירו".

וא"כ מדוע אחרי שכתב אדה"ז "ויבטלנו וכו'" ואחרי שכתב אמירת "כל חמירא", כתב "ויש לשרוף" י' פתיתין" לכאור' כך הוי לי' לכוחבו וישרפנו, ויש לשרוף י' פתיתין ויבטלנו וכו'" וצ"ע.

הת' נחום פרסמן

- ת"ת נחלת הר חב"ד -

יב. בהנ"ל אואפ"ל דמתחלה כתב אדה"ז את הדין עפ"י נגלה ואח"כ הוסיף עפ"י קבלה.

יג. בהגש"פ מכ"ק אד"ש, בהפיסקא "שולחן ערוך" כותב בזה"ל:
 "מנהגינו ... מתחילים - בשני הלילות - באכילת הביצה (שעל
 הקערה) וטובלה במי מלח - והוא זכר לאכילות חורבן ביהמ"ק
 שכשהי' קיים היו מקריבין ואוכלין פסח (שו"ע רבינו סו"ס
 תע"ו), עכלה"ק, - ההדגשה שלי -

והכוונה לשו"ע רבינו סו"ס תע"ו סעיף ו' שכותב שם שיש
 מנהג לאכול ביצים מטעם הנ"ל ועיי"ש,

ובשו"ע שם בסעיף ז' כותב רבינו בזה"ל: "יש נוהגים
 שלא לאכול בלילה זה שום טיבול רק ב' טיבולים אלו דהיינו
 טיבול הראשון שקודם אמירת ההגדה וטיבול המרור בחרוסת כדי
 שיהא ניכר שב' טיבולים אלו הם לשם מצוה עכלה"ק - ההדגשה
 שלי -

ול העיר שכ"ק אד"ש כתב בהגדה (שם) שאת הביצה טובלים
 במי מלח, ולכאורה הר"ז הוספה על ב' הטיבולים

ב.ב.מ.ו.

- תות"ל כפר חב"ד -

יד. בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים פסקא: ברוך אתה...
 מרור וז"ל:

"ברוך אתה כו' מרור, ל' הכתוב מרורים (וראה פסחים
 לטו"א), וכן הוא בנוסח הכרכה אשר ברמב"ם (הל' חומ"צ פ"ח
 ה"ו, ה"כ, וראה ג"כ ירושלמי פסחים ט, ג, יו"ד, ה, - אבל בל'
 יחידי ברמב"ם שם ה"ד, ה"ח, ה"כ. ועייג"כ השינויים בנוסח
 ההגדה שלו: הלילה הזה מרור כו' מרורים אלו שאנו אוכלים,
 וצ"ע).

הנה צריך בירור איזה הערה יש מהירושלמי פסחים ט, ג.
 אם הלשון שבמשנה שם "על מצה ומרורים" ובגמ' (ירושלמי) שם
 "מצות ומרורים", הרי גם במשנה שבבבלי (צה, א), נמצא לשון
 זה "על מצה ומרורים" וגם בגמרא נמצא "על מצות ומרורים"
 וא"כ איזה ענין חידוש נמצא בזה בירושלמי על הבבלי. *

ומה שהובא מירושלמי יו"ד, ה, לכאורה לא נזכר שם מרור
 כלל, ואולי הוא טה"ד וצ"ל יו"ד, ד, ושם במשנה פסח מצה
 ומרורים, מרור על שום שמררו. והכוונה לשינוי הלשון מרורים -
 מרור, משא"כ במשנה שבבבלי קט"ז ע"א, שם הלשון פסח מצה
 ומרור, מרור על שום שמררו).

ש.ב.ד.

- ברוקלין נ.י. -

טו. (*) בענין הנ"ל בבבלי כ"מ שנא' שם "מצות ומרורים"
 הכוונה להפסוק "על מצות ומרורים" יאכלוהו". משא"כ

בירושלמי מובא כ"פ הלשון "מצות ומרורים" ששם הכוונה הוא למצה ומרור ולא להפסוק, ופשוט.

א.פ.

ה ל ו ם

טז. ב' ניסן "מאמר הראשון אשר אמרו ברכים, אחרי הסתלקות אביו: ביון השני דחה"ס תרמ"ג, ומתחיל כתר יתנו לך כו'. מאמר - ברכים - האחרון בחיותו בעלמא דין: בסעודת פורים תר"ף, ומתחיל ראשית גוים עמלק גו' קץ שם לחשך."

ע"פ המבואר בספרים שי"ב כימי הראשונים של חודש ניסן הוא לנגד יב חדשי השנה ועפ"ז מוכן שב' ניסן הוא כנגד חודש אייר. והנה בחודש אייר ה'י' מלחמת עמלק (לאחרי צאתם מארמ"צ) - ועפ"ז יש להעיר (גם) להענין דראשית גוים עמלק גו' (שבהתפתגם דיום זה).

ג' ניסן "משיעורי אאמו"ר: בכל יום פרשה חומש עם פירש"י. אמירת תנ"ך בעל פה: קאפ' אחד מתורה וכן מנביאים וכן מכתובים..."

ע"פ הנ"ל יש להעיר שיום זה הוא לנגד חודש סיון - חודש דמתן תורתנו.

י"ב ניסן "... צבא הם עבדים שעובדים ביגיעה רבה ועמל ובמסירת נפש, הן במלחמת הגנה והן במלחמת תנופה, ועומדים על משמרתם בתכלית התוקף מבלי התפעל מהמנגד ושונא, ועבודתם זו אינה ענין של השגה, כי הם מתנהגים ע"פ הוראת מצביאם..."

ע"פ הנ"ל יש להעיר שיום זה הוא לנגד חודש אדר שב' עמדו בפעם הראשונה (דחג הפורים) במס"נ בכח כל השנה ואח"כ עמדו במלחמה נגד שונאיהם כו'.

י"ג ניסן "... מספורי אאזמו"ר: הצ"צ התחיל לכתוב נגלה ודא"ח בהיותו בן שתים עשרה שנה."

מובא בשם הרח"ו שי"ג ימים הראשונים דחודש ניסן הם לנגד י"ב שנות האדם ואור ל"ד כו' מתחיל ונעשה אז בר מצוה כו' - ועפ"ז נמצא שיום י"ג ניסן הוא לנגד שנת הי"ב של האדם ועפ"ז יומתק מ"ש כאן "בהיותו בן שתים עשרה שנה."

ט"ז ניסן "גם מי שאין לו אב, ר"ל, אומר לפני מה ששתנה "טאטע איך וועל בא דיר פרעגען פיר קשיות..."

נת' בשיחת י"א ניסן, תשמ"ג.

ל"ט ניסן "שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה - היינו כי גם אחר הגלות, העבודה היא מצד נפש האלקית, מצה ביטול,

ומצד נפה"ב, חמץ ישות. - הלילה הזה - אחר גלות האחרון -
כולו מצה - שיועבר רוח הטומאה...".

להעיר שביום זה לומדים בגמ' סוטה דף ד. וראה שם
בארוכה ע"ד שלילת גסות הרוח.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכות

הת' פרץ שיחי' .
לרגלי הכנסו לגיל המצוות
יום ה' בדר"ח א' אייר
תהי' שנת גאולת משיח

נדפס ע"י

הוריו וזקניו, אחיו ואחיותיו
שיחיו